

گلستان و سمنان) را به عنوان حق انتقال برداشت خواهد کرد که این موضوع به پایداری شبکه گاز ایران نیز کمک می‌کند. البته همان طور که اشاره شد اهمیت ویژه این قرارداد نه در حجم گاز مبادله شده بلکه در احیای روابط ایران با ترکمنستان تعریف می‌شود. سیدمرتضی هاشمی نایب رئیس سابق هیأت رئیسه بازرگانان اتحادیه صادرکنندگان نفت و گاز و پتروشیمی در این بار بیان کرده است: دولت رئیسی می‌تواند با این قرارداد، هزاران اتفاق مثبت را با کشورهای همسایه رقم بزند، زیرا در حال حاضر، ورود بسیاری از تاجران ایرانی به کشور ترکمنستان ممنوع بوده و حتی بسیاری از تاجران ایرانی در ترکمنستان زندانی هستند که این موارد در گذشته به ظرفیت، وزیر سابق خارجه هم گفته شده بود.

وی اظهار داشت: این قرارداد فقط یک قرارداد گازی نیست. یک قرارداد اقتصادی-سیاسی است و جنبه‌های گوناگون دارد. باید اذعان کرد که چراغ سبز ترکمنستان به ایران را می‌توان برگ طلایی این دولت قلمداد کرد.

دو مهره آمریکا در بازار گاز منطقه کیش و مات شدند

بررسی‌ها نشان می‌دهد که دولت سیزدهم در پشت پرده قرارداد سوآپ گازی یک بازی بزرگ‌تری را برای مقابله با سیاست‌های آمریکا در حذف ایران از بازار گاز منطقه شروع کرده است و در نظر دارد که دو خط لوله استراتژیک رقیبان خود یعنی خط لوله ترانس کاسپین و خط لوله تاپی را از بازار گازی منطقه حذف کرده و از کارایی بپندازد.

تصویر ۲ کریدور گاز جنوبی را نشان می‌دهد که این کریدور با هدف انتقال منابع عظیم گازی آسیای میانه به بازارهای انرژی اروپایی طراحی شده است. در حال حاضر تنها حلقه مفقوده این کریدور برای اتصال گاز ترکمنستان به بازار اروپا، احداث خط لوله ترانس کاسپین (TCP) بوده که بین ترکمنستان و آذربایجان از دریای خزر تعریف شده است.

احداث این خط لوله از این جهت در تعارض با منافع ایران است که باعث بی‌نیازی ترکمن‌ها از مسیر ترانزیتی گاز از طریق ایران شده و مانع از بازی ایران در بازار گاز منطقه با استفاده از گاز ارزان ترکمنستان می‌شود.

خط لوله ترانس کاسپین در ادامه به خط لوله SCP در داخل خاک آذربایجان متصل می‌شود. سپس انتهای خط لوله SCP به خط لوله تانآپ (TANAP) واقع در ترکیه

تصویر ۴- خط لوله تاپی (TAPI)

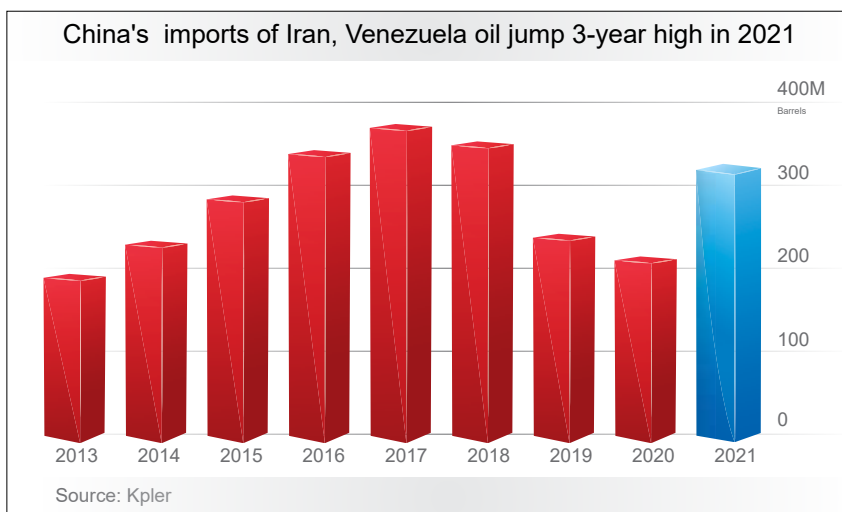
دو کشور مناقشه‌گازی ایجاد شده و تمامی تعاملات اقتصادی ایران با ترکمنستان تحت الشعاع قرار گرفت. ایران نیز در این مناقشه گازی ۲ میلیارد دلار محکوم شد.

احیای تعاملات اقتصادی با ترکمن‌ها بعد از ۵ سال تنش و تیرگی روابط

حال بعد از گذشت ۵ سال از تیرگی روابط ایران و ترکمنستان، به نظر می‌رسد با انعقاد قرارداد سوآپ گازی، روابط اقتصادی دو کشور در حال بازسازی است. در این قرارداد، ایران ضمن انتقال گاز از ترکمنستان به آذربایجان، بخشی از گاز مصرفی مورد نیاز ۵ استان شمالی کشور (خراسان رضوی، شمالی و جنوبی،

دوره اول)، تسویه ارزی بهای گاز وارداتی ایران از ترکمنستان دچار مشکل شد. بدین ترتیب جواد اوجی وزیر نفت فعلی و مدیرعامل وقت شرکت ملی گاز در قراردادی با ترکمن‌ها به توافق رسید که گاز ترکمنستان را با کالاهای ایرانی مورد نیاز این کشور تهاتر کنند.

هر چند این قرارداد توانست گره تسویه بهای گاز وارداتی از ترکمنستان را باز کند اما با روی کار آمدن دولت یازدهم، بیژن زنگنه این قرارداد را کنار گذاشت و طی توافقی جدید متعهد به پرداخت ارزی بهای گاز ترکمن‌ها شد ولی ناکامی برجام در احیای تعاملات بانکی ایران روز به روز بر حجم بدهی‌های ایران اضافه می‌کرد تا اینکه بین

تصویر ۵- آمار اوپک درباره تولید نفت ونزوئلا (واحد: هزار بشکه در روز)